

COVID-19 Tedarik Zincirlerini Nasıl Etkileyecek?

Şu an için COVID-19 virüsünün dünyaya ne gibi maliyeti olacak – insan hayatı ve kaybedilecek değerler açısından – henüz net olarak cevabını vermek çok zor.

Ama şu kesin, bu virüs bundan önceki global sağlık tehditlerine göre çok daha hızlı yayılıyor ve dünyadaki tüm sektörlerdeki üreticilerin tedarik zinciri açısından zorluklarla karşılaşmalarına sebep veriyor.

Bu satırların yazıldığı sırada COVID-19 patlak vermiş durumda – öyle ki Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 26 Mart 2020 itibarıyla dünyada 416bin üzerinde COVID-19 vakası olduğunu ve bunlardan 18bin kadarının vefat ettiğini bize raporluyor – gerçekten şok edici. Bu sebepten çok değil bir iki hafta daha önce duymadığımız ‘sosyal mesafe’ adında bir kavram hayatımıza bir anda girip global ekonomiyi alt üst ediverdi. Genel sağlık algınlığına yol açan virüs türlerinden biri bu bizi şu anda tehdit eden ‘Korona Virüsü’.

John Hopkins üniversitesinin raporuna göre COVID-19 virüsü ismini şu şekilde almış:

- COVI – Korona-virüsü
- D – Disease (Hastalık)
- 19 – Tespit edildiği yıl

Bu virüse yakalananların semptomları kuru öksürük, yüksek ateş ve nefes darlığı. Zaten ölen hastaların önemli bir kısmı nefes darlığı ile acı şekilde can veriyormuş. Virüsün ilk olarak Çin’in Wuhan şehrinde Aralık 2019’da hayvanlardan insanlara geçtiği düşünülüyor. Bu virüs özellikle 65 yaş üstü hastalarda ciddi komplikasyon ve ölüme sebep veriyor fakat genç pek çok hasta da bu virüsten zarar görmeye devam ediyor.

Üretici Firmaları Ne Bekliyor?

Amerikan Perakende Pazar Liderleri (APPLD) Derneği bu durumun uzun vadeli (3 yıl) etkileri üzerine tahminde bulundu. Buna göre ham madde ve ara ürün kıtlığı, limanların geçici kapanması, Çin’deki fabrikaların durması ve pek çok tedarikçinin iflas etmesi sonucunda üreticilerin kendilerine yeni üretim tedarik kaynakları bulmaya yönelecekleri ön görülüyor.

Tüketici taleplerinde ciddi farklı trendler de ortaya çıkacaktır. Daha şimdiden Çin’deki tüketiciler alışverişte ciddi kısıntıya gitmiş durumdadır ve lüks ürün satışları neredeyse sıfırlanmış diyebiliriz. Bunun yanında hijyen ürünlerinde %150 bir artış söz konusu. Bulunduğunuz sektöre göre az veya çok risk altında olabilirsiniz ama her sektör bu durumdan nasibini mutlaka alacak. Nitekim Goldman Sachs Amerikan ekonomisinin ikinci çeyrekte %24 daralacağı tahmininde bulunmuş.

COVID-19 acil durumunun ne kadar daha süreceği konusundaki belirsizlik pek çok şirketi sözleşmelerindeki ‘mücbir sebep’ maddelerini hayata geçiriyor ki – daha sonra sözleşmelerinden kaynaklanan performans hedeflerini kaçırmayla ilgili (SLA) ciddi yaptırım ve ödemelere maruz kalmasınlar.

Şirketler Tedarik Zinciriyle İlgili Riskleri Nasıl Daha İyi Yönetebilir?

APPLD riskleri bertaraf etmek için bazı stratejik öneriler de bulundu. Bunları şu şekilde özetleyebiliriz:

1. **Ellerinizi Yıkayın!** – Bu çok duyduğunuz bir şey olacak belki ama böyle bir global krizin ilk adımı kendinizi ve ekibinizi korumanız olacaktır. O yüzden şirketinizde hijyen imkanlarını derhal arttırın.
2. **Satın Alma ekiplerinizle koordinasyonda olun** – Durumu en iyi onlar değerlendirebileceklerdir.
3. **Tedarik Zinciri Ağınızın Haritasını Çıkartın** – Bu sayede ürünlerinizi ortaya çıkarmak için hangi ülke ve tedarikçiden ne alıyorsunuz – hatta tedarikçileriniz de alt hammaddeleri nerelerden temin ediyorlar bunu belirleyin. Bu atmanız gereken adımlar konusunda size önemli ışık tutacaktır. Bu analiz ile yeni ve alternatif üreticilere yönelmeniz gerekebilecektir.
4. **Tedarikçileriniz ile İrtibata Geçin** – COVID-19 krizinin onları nasıl etkilediğini direkt onlardan öğrenerek size olan etkilerini daha iyi değerlendirebilirsiniz
5. **Talep Karşılama ve Tahmin Süreçlerinizde Yaratıcı Olun** – COVID-19'un talebe olan etkisi artık devamlı hareket eden bir yapıda. Bu sebepten standart tahmin metodlarının dışına çıkmak için doğru zaman şimdi olacaktır. Her ayın tahmini bir sonrakinden farklı olabilir.
6. **Risk Yönetimi Süreçlerinizi Tedarik Zinciri Operasyonlarınızla Entegre Edin** – Genel olarak finansal sorunlara yoğunlaşan Risk Yönetiminin artık Tedarik Zinciri için de geçerli olacağı bu pandeminin şirketlere olan en büyük etkilerinden birisi olacağı sanırım aşikardır.

Pek çok uzman, COVID-19'un geçek etkisinin mart sonunda ciddi anlamda hissedileceğini söylese de tüm dünyada gerçek etkinin ortaya çıkması için aylar geçmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu durum belirsizliğini koruyor iken şirket içinde tedarik zinciri uygulamalarınız gözden geçirmek için bir fırsat olabilir. Tedarikçilerinizle olan yazılım entegrasyonu, kaynak optimizasyon çalışmaları ve ürün geliştirme (alternatif tedarikçi veya ham maddelerle) yapmak için tam zamanı!

Son Söz: Tedarik zincirinizdeki risk noktalarını düzenli takip edip buna göre çevik bir organizasyon yapısı ve sistem kurmak her zaman için en iyi çözüm olduğunu bir kere daha yaşıyoruz. Şu belki bir umut olabilir:

- *Goldman Sachs Amerikan ekonomisindeki toparlanmanın hızlı olacağını tahmin ediyor.*
- *Hatta üçüncü çeyrekte Amerikan ekonomisinin %13 büyüyeceğini tahmin ediyor.*
- *Yani tünelin sonu henüz net değil ama sonunda ışık olduğu mutlak!*

Teşekkürler, *Hakan Aytekin*, Şaban Küçük

Independent Advisors | Audit & Tax

Mecidiyeköy Mahallesi Şehit Ahmet Sok. Ada Residence No: 6-10/51, Kat: 3
34381 Şişli İstanbul Tel: +90 212 211 11 10

Ankara: Kent İş Merkezi, Mustafa Kemal Mahallesi, 2152 Cadde, No:2 Kat:9 Daire No:18
Cankaya/Ankara 06510 Tel: +90 312 446 92 05